

«ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ»

Ректори Донишгоҳи

технологии Тоҷикистон

доктори илмҳои техникӣ, дотсент

Амонзода И.Т.

с. 2023

ХУЛОСАИ

ДОНИШГОҲИ ТЕХНОЛОГИИ ТОҶИКИСТОН

Кори диссертатсионии Раҳмонова Ҷамилахон Абдуҳамидовна дар мавзӯи: «**Қоркарди технологияи маҳсулоти хӯрокаи функционалии қаннодии ордӣ бо иловаи ашёи ғайрианъанавӣ дар мисоли топинамбур**» дар кафедраҳои технологияи маҳсулоти хӯрокаи Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд ба номи академик М.С.Осимӣ ва технологияи истеҳсоли маводи хӯрокаи Донишгоҳи технологии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Дар вақти омода кардани диссертатсия Раҳмонова Ҷамилахон дар кафедраи технологияи маҳсулоти хӯрокаи Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд ба номи академик М.С.Осимӣ ҳамчун омӯзгори калон фаъолият дошт.

Раҳмонова Ҷамилахон Абдуҳамидовна соли 2007 Филиали Хучандии Донишгоҳи технологии Тоҷикистонро аз рӯйи ихтисоси “Технология рағғани растанӣ” бо дипломи аъло хатм кардааст.

Роҳбари илмӣ: Рашидов Наим Ҷалолович – доктори илмҳои кишоварзӣ, дотсенти кафедраи агротехнологияи ва экологияи саноати Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд ба номи академик М.С.Осимӣ.

Мушовири илмӣ: Гаффоров Абдуллазиз Абдуллофизович- доктори илмҳои техникӣ, профессори Донишгоҳи технологии Тоҷикистон, академики АБТА.

Мувофиқи натиҷаҳои муҳокима хулосаи зерин қабул карда шуд:

Мубрамии мавзӯ. Амнияти озуқаворӣ, яке аз самти асосии пешравии ҷомеаи солим ба ҳисоб меравад, аз ин лиҳоз коркарди ғизоҳои функционалӣ бо истифодаи ашёҳои маҳаллӣ хеле муҳим буда, он барои пешгирии бемориҳо айнаи муддао ба ҳисоб меравад.

Барои пешгирии афзуншавии бемории диабети қанд истифодаи топинамбур, ки дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳоло кишт карда истодаанд, хеле муҳим ба ҳисоб рафта, он барои коркарди маҳсулотҳои нав ва зиёднамудани номгӯи маҳсулотҳои нави истеҳсоли ватани нақши бениҳоят амалӣ мебозад.

Солҳои охир афзоиши бемориҳои гуногун аз ҷумла саратон, диабети қанд, ишшимияи дил ва дигар намуди онҳо дар мамлакат бисёр шуда, сабабҳои асосии пайдошавии бемориҳо ин таъмин нагардидани аҳоли бо моддаҳои ҳаётан муҳим, коҳишёбии назарраси организми зинда аз норасоии ин модда ба вучуд омада истодааст. Норасоии табaddулоти сахеҳ аз ҳисоби истифодаи ашёҳои сунъӣ дар таркиби маҳсулоти хӯрока ва дигар омилҳо дар таъмини аҳолии мамлакат бо озуқаи солим таъсири манфии худро бевосита мерасонад. Дар чунин шароити душвор таъмини устувории бозори маҳсулоти хӯрока дар асоси истифодаи оқилонаи захираву имкониятҳои мавҷуда дар афзунгардонии ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти ғизоии ғоидаовар аз ҷумла функционалӣ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба яке аз вазифаҳои стратегӣ табдил ёфтааст.

Зарурати баланд бардоштани даромаднокии ва рақобатнокии истеҳсоли маҳсулоти хӯрока аз ҷумла маҳсулотҳои каннодии ордӣ, таъмини устувори бозори маҳсулоти хӯрока дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дастгирии давлатии истеҳсолкунандагони ватанӣ, шаффофият ва тавачҷуҳи махсусро дар

шароити тағйирёбии иқлим инъикоси пурраро ба миён овардааст. Муҳимияти ҳалли масъалаҳои таъмини устуворӣ коркарди технология ва дастурамали маҳсулоти хӯрока, инчунин нокифоягии омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣ амалии он интиҳоби мавзӯи таҳқиқоти диссертатсиониро муайян намудааст.

Мақсади кори диссертатсионӣ: аз коркарди дастурамали илмӣ асоснокшуда ва технологияи маҳсулоти озуқаворӣи функционалии қаннодии ордӣ бо истифодаи концентрати топинамбур мебошад.

Мувофиқи мақсади таҳқиқот **вазифаҳои илмӣ-тадқиқотии зерин** ҳалли худро дар бар гирифтааст:

- омӯзиш ва тадқиқи хусусиятҳои топинамбур, таҳлил намудани миқдории қанднокӣ он вобаста ба мавсими ҳосилгундорӣ);
- омӯзиш ва таҳлил намудани таркиби химиявӣи топинамбур;
- коркарди технологияи маҳсулоти нимтайёр дар асоси топинамбур;
- таҳлили сифати концентрати топинамбур ва муқоисаи он бо нишондодҳои ҳуҷҷатҳои меъёрӣ;
- коркарди дастурамали маҳсулоти функционалии қаннодии ордӣ дар асоси топинамбур;
- истеҳсоли маҳсулоти функсионалии қаннодии ордӣ бо иловаи концентрати топинамбур;
- муайянкунии таъсири вояҳои гуногуни концентрати топинамбур ба таркиби маҳсулоти тайёр;
- муайян кардани хусусияти органолептикӣ, физико-химиявӣи кулчақанд бо иловаи концентрати топинамбур;
- ҳисоб намудани дастурамал ва самаранокии иқтисодии маҳсулоти коркардашуда.

Навгони илмӣ диссертатсия. Тадқиқот соҳиби чунин навгониҳои илмӣ мебошад:

- омӯзиши таркиб, хусусият ва соҳаи истифодабарии чунин растаниҳои беор ба монанди топинамбур (ноки заминӣ);

- дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бори аввал технологияи истеҳсоли концентрати топинамбур иҷро карда шуд;

- коркарди дастурамал ва тарҳи технологии истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ дар асосӣ топинамбур.

- бо роҳи ташхисҳои органолептикӣ ва физико-химиявӣ мавҷудияти инулин дар таркиби концентрати топинамбур муайян карда шуда, ба таври муфассал таркиби химиявии концентрати топинамбур омӯхта шуд;

- таҳлилҳо бо таври имлӣ асоснок намуданд, ки решамеваи мазкур дар истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ истифода бурдан мумкин аст;

- илман асоснок карда, бо тариқи таҷрибавӣ, имконияти истифодабарии объекти растанигии интихобшуда ба сифати манбаи моддаҳои арзишнок дар истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ тасдиқ карда шуд;

- вояи оптималии иловаи концентрати топинамбур барои истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ, пешниҳод карда шуд;

- хосиятҳои истеъмолкунандагии кулчақанди коркардшуда, ки ба таркибаш иловаи хокаи топинамбур истифода бурда шудааст, тадқиқот гузаронида шуд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии тадқиқот. Аз саҳеҳ намудани асосҳои назариявӣ, усули таҳқиқоти таркибӣ ва истифодабарии маҳсулоти таъминоти функционалӣ дошта мебошад. Барои истеҳсоли маҳсулоти коркардшаванда, ашёи хоми функционалӣ, ки дар таркибаш миқдори муайяни макро ва микро нутриентҳои фаъол дорад ва бо моддаҳои биологӣ бой мебошад, истифода бурда шуд. Вобаста ба ин, ҷустуҷӯи манбаъҳои нави захираҳои ғизоӣ ва истифодаи ашёҳои хоми ғайрианъанавии пайдоиши растанигӣ дошта, ки барои истеҳсоли маҳсулоти функционалии ғизоӣ яке аз масъалаҳои муҳими соҳаи саноати хӯрокаи мебошад, ҳал карда шуд.

Дастурамали истеҳсоли кулчақанд бо истифодаи концентрати топинамбур коркардшуда, намунаҳои таҷрибавии онҳо дар истеҳсолот ба роҳ монда шуданд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои тадқиқот. Эътимоднокии маълумотҳои гирифташуда бо мувофиқии натиҷаҳои таҷрибавӣ бо назариявӣ ва инчунин нишондиҳандаҳои дар вақти тафтиши истеҳсолии натиҷаҳои асосии тадқиқот ба дастовардашуда тасдиқ мегардад. Тадқиқотҳои илмӣ дар давраи солҳои 2019-2022 гузаронида шуда, натиҷаҳои асосӣ дар нашриётҳои ватанӣ ва хориҷӣ оварда шудаанд.

Феҳристи интишороти муаллиф доир ба мавзӯи диссертатсия

А) Мақолаҳои, ки дар нашрияҳои эътирофгардидаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

1. Рашидов Н.Д., Гаффаров А.А., Раҳмонова Д.А. Инулинсодержащий концентрат из топинамбура. ТУТ, Вестник, 1 (48) 2022, Душанбе. -122-127ст.

2. Раҳмонова Д.А. Сенсорный анализ кондитерского изделия с добавлением концентрата топинамбура и боярышника. ТУТ, Вестник №2 (49) 2022, -83-87с.

3. Рашидов Н.Ч., Гаффаров А.А., Раҳмонова Ҷ.А. Технологии истеҳсоли кулчақанд бо иловаи хокаи топинамбур. ДТТ, "Паёми ДТТ, №1 (52) 2023, -69-76с.

Б) Мақолаҳои, ки дар дигар нашрияҳо ҷоп шудаанд:

4. Камилова Д.А., Раҳмонова Д.А. Разработка и внедрение в технологии мучных кондитерских изделий композитные смеси из нетрадиционного сырья. Качество продукции, технологий и образования, Материалы XVI международной научно-практической конференции, Магнитогорский государственный технический университет им. Г.И. Носова. РИНЦ, 2021. - 61-64 с.

5. Камилова Д.А., Раҳмонова Д.А. Иннулинсодержащий концентрат из клубней топинамбура для функционального назначения. Качество продукции, технологий и образования, Материалы XVI международной

научно-практической конференции, Магнитогорский государственный технический университет им. Г.И. Носова. РИНЦ. 2021. -106-109 с.

6. Раҳмонова Ҷ.А., Рашидов Н.Ҷ., Гаффаров А.А. Топинамбур - ашёи поливитаминоӣ барои ғанӣ гардонии маҳсулотҳои функционалӣ. ДПДТТХ, конференсияи илмӣ – амалии омӯзгорон, докторантон, PhD, магистрантон ва донишҷӯён бахшида ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф”, “Солҳои рушди саноат” ва “Рӯзи илми тоҷик”, 04.2022. -62-67с.

7. Раҳмонова Ҷ.А., Рашидов Н.Ҷ., Гаффаров А.А. Баҳодихии хусусиятҳои физико-химиявии хокаи топинамбур, ҳамчун маҳсулоти функционалӣ. ДПДТТХ, конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ “Муаммоҳои саноатикунории комплекси агросаноатӣ дар шароити муосир” бахшида ба 30 солагии Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва “Солҳои рушди саноат” 12.2022 -127-132с.

8. Рашидов Н.Д., Гаффаров А.А., Раҳмонова Д.А. “Экономические аспекты применения инновационных технологий в производстве мучных кондитерских изделий на предприятиях Согдийской области”, Вестник ХПИТТУ имени академика М. Осими. Вестник №2 (27) 2023. -123-134с.

9. Раҳмонова Д.А., Аҳмедова М.Н., Аҳмедов Н., ДПДТТХ, конференсияи илмӣ – амалии омӯзгорон, докторантон, PhD, магистрантон ва донишҷӯён бахшида ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф”, “Солҳои рушди саноат” ва “Рӯзи илми тоҷик”, 2023. -69-77с

10. Нахустпатент № ТҶ 1245 ба ихтирои “Тарзи истеҳсоли маҳсулоти каннодии ордӣ бо иловаи орди топинамбур ва дӯлона”.18.03.22. Раҳмонова Ҷ.А., Комилова Д.А.

Хулоса: Кори диссертатсионии Раҳмонова Ҷамилахон Абдухамидовна мувофиқи талаботҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Хулосаҳои кори диссертатсионӣ ва мақолаҳои илмии мувофиқи мавзӯӣ нашршуда тасдиқкунандаи дараҷаи илмии омӯзгори калон оид ба гирифтани унвони илмии номзади илмҳои техникаӣ аз рӯйи ихтисоси 05.18.01 – Технологияи коркард, нигоҳдорӣ ва коркарди хӯшагиҳо, лӯбиёгиҳо, маҳсулоти ғалладона, мевагию полезӣ ва ангурпарварӣ мебошад.

Диссертатсияи Раҳмонова Чамилахон Абдухамидовна дар мавзӯи “Коркарди технологияи маҳсулоти хӯрокаи функционалии қаннодии ордӣ бо иловаи ашёи ғайрианъанавӣ дар мисоли топинамбур” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои техникаӣ аз рӯйи ихтисоси 05.18.01 – Технологияи коркард, нигоҳдорӣ ва коркарди хӯшагиҳо, лӯбиёгиҳо, маҳсулоти ғалладона, мевагию полезӣ ва ангурпарварӣ ба ҳимоя тавсия дода мешавад.

Хулосаи дар ҷаласаи кафедраи технологияи истеҳсоли маводи хӯрокаи Донишгоҳи технологии Тоҷикистон қабул карда шуд. Иштирок доштанд 11 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: “розӣ” – 11, “зид”- нест, “бетараф”- нест. Сураҷаласа № 10 аз 14.06.2023с.

Раиси Шӯрои Олимон,

н.и.т., дотсент

Котиби Шӯрои Олимон,

н.и.т., дотсент

Эксперти мустақил,

н.и.т., и.в.дотсент

Ҳакимов Ғ. К.

Шарипова М.Б.

Абдуллоева М.А.

Имзои Ҳакимов Ғ.К., Шарипова М.Б., Абдуллоева М.А.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯбаи кадрҳо

ва корҳои махсус

Бухориев Н.А.